

5

Wpływ zmian w przemyśle na strukturę zatrudnienia po 1989 roku

Cele lekcji: Poznasz najważniejsze różnice między gospodarką centralnie sterowaną a gospodarką rynkową. Dowiesz się, jak zmieniała się struktura przemysłu po 1989 roku w aglomeracji łódzkiej i konurbacji katowickiej. Poznasz zmiany w strukturze zatrudnienia w obu tych aglomeracjach.

Na dobry początek

- 1** Oceń, czy podane informacje są zgodne z prawdą. Zaznacz literę P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub literę F – jeśli jest fałszywa.

1.	W gospodarce centralnie sterowanej dominuje własność państwowa, a procesy gospodarcze są regulowane przez rynek.	P	F
2.	Gospodarka rynkowa charakteryzuje się dominacją własności prywatnej. Ceny są w niej ustalane przez rynek.	P	F
3.	Gospodarka centralnie sterowana charakteryzuje się centralnym planowaniem i centralnym zarządzaniem gospodarką. Ceny są w niej ustalane przez rynek.	P	F
4.	W gospodarce rynkowej procesy gospodarcze i ceny są regulowane przez rynek.	P	F
5.	W gospodarce rynkowej procesy gospodarcze są regulowane przez rynek. Obywatele mają jednak znacznie ograniczoną swobodę prowadzenia działalności gospodarczej.	P	F

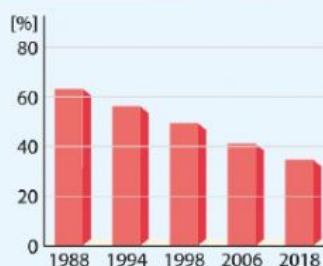
- 2** Ustal, które działy przemysłu wymienione w tabeli rozwijały się w Polsce najbardziej w czasie, gdy panowała gospodarka centralnie sterowana, a które – gdy panowała gospodarka rynkowa. Następnie wpisz w odpowiednich miejscach tabeli właściwe oznaczenia: GC (gospodarka centralnie sterowana) lub GR (gospodarka rynkowa).

Lp.	Dział przemysłu rozwijany w danym typie gospodarki	Typ gospodarki
1.	hutnictwo	
2.	produkcja samochodów i innych środków transportu	
3.	górnictwo węgla kamiennego	
4.	produkcja komputerów, urządzeń elektrycznych, elektronicznych i optycznych	
5.	produkcja wyrobów tekstylnych i odzieży	

Restrukturyzacja GOP-u

GOP, czyli Górnośląski Okręg Przemysłowy, to największy w Polsce obszar koncentracji zakładów przemysłowych. Przed 1989 rokiem GOP był typowym okręgiem węglowo-hutniczym. Udział pracujących w przemyśle wynosił tam ponad 63%. Wraz z transformacją gospodarczą zapoczątkowaną w latach 80. XX wieku rozpoczął się proces restrukturyzacji GOP-u. Wprowadzenie zasad gospodarki rynkowej wiązało się między innymi z likwidacją wielu kopalń, hut oraz powiązanych z nimi zakładów, a także z przekształceniami własnościowymi, przejęciami firm przez zagranicznych inwestorów i wdrażaniem nowych technologii produkcyjnych. Na skutek tych zmian udział pracujących w drugim sektorze gospodarki w 2018 roku wynosił w GOP-ie niecałe 35%.

Obecnie w GOP-ie rozwija się wiele działów przemysłu, przede wszystkim nowoczesna branża motoryzacyjna.

Zatrudnienie w przemyśle w GOP-ie w wybranych latach.

Rozwiąż zadania na podstawie powyższych informacji

- 3 Zaznacz podpunkt, w którym podano prawdziwą informację dotyczącą restrukturyzacji GOP-u.
 - A. Proces restrukturyzacji przemysłu wiązał się z likwidacją wielu kopalń i hut oraz powiązanych z nimi zakładów przemysłowych.
 - B. W wyniku napływu kapitału zagranicznego zwiększyły się liczba hut żelaza i produkcja wyrobów stalowych.
 - C. Wszystkie tereny pokopalniane są rewitalizowane.
- 4 Wyjaśnij, dlaczego jednym z efektów restrukturyzacji GOP-u jest spadek udziału pracujących w przemyśle w ogólnej liczbie pracujących.

Dla ciekawych

Jedną z wizytówek Łodzi jest centrum handlowo-usługowo-rozrywkowe Manufaktura. Powstało ono w miejscu, w którym przez niemal 150 lat funkcjonowały zakłady włókiennicze założone w połowie XIX wieku. Mimo zawirowań dziejowych (m.in. wojen) oraz skomplikowanej sytuacji politycznej jeszcze w latach 70. XX wieku pracowało w nich aż 12 tys. osób. Na przełomie lat 80. i 90. ubiegłego stulecia, na skutek restrukturyzacji przemysłu, przedsiębiorstwo przeszło w stan likwidacji. Pozostały po nim 22 budynki położone na obszarze 30 hektarów. Nowi właściciele dostrzegli potencjał zabytkowego kompleksu fabrycznego i przekształcili go w nowoczesne centrum handlowo-usługowo-rozrywkowe Manufaktura. Obecnie centrum składa się między innymi z galerii handlowej, restauracji, hotelu, muzeów, kina, teatru i sali zabaw dla dzieci. Latem na terenie Manufaktury można korzystać z plaży z boiskiem do siatkówki, a zimą – z lodowiska. W kompleksie pracuje obecnie około 5 tys. osób. Odwiedza go ponad 20 mln gości rocznie.

Centrum Manufaktura otwarto w 2006 r. po czterech latach rewitalizacji.

5 Wykonaj polecenia.

a) Na podstawie historii Manufaktury oceń, czy rewitalizacja byłych zakładów przemysłowych jest zjawiskiem korzystnym dla gospodarki. Podaj trzy argumenty uzasadniające Twoją opinię.

1. _____
2. _____
3. _____

b) Wymień co najmniej pięć rodzajów usług świadczonych w Manufakturze.

- _____
- _____

Zapamiętaj!

- Przemiany polityczne, które zaszły w Polsce po 1989 r., spowodowały, że w naszym kraju zaczęły obowiązywać zasady gospodarki rynkowej.
- Jedną z konsekwencji przemian gospodarczych, które rozpoczęły się na przełomie

lat 80. i 90. XX w., były zmiany w strukturze zatrudnienia. Dotyczyły one głównie zmniejszenia udziału przemysłu i zwiększenia udziału usług. Takie zmiany nastąpiły m.in. w konurbacji katowickiej oraz w aglomeracji łódzkiej.